

PEAINGEL MIIKAEL – KAS KA TÄNANE EESTIMAA KAITSJA?

Mihkel Kukk, EELK Rapla Maarja-Magdaleena koguduse vaimulik

Eesti rahvakalender tunneb septembrit küll mihklikuuna, kuid tänapäeval teavad üsna vähesed, kust see nimetus on tulnud ja kes on selle nime taga. Meie kirikukalendris öeldakse **29. septembri** ehk **mihkclipäeva** kohta, et tegemist on peaingel Miikaeli ja kõikide inglite pühaga.

Kirikuloost on teada, et peaingel Miikaelile pühendatud päeva hakati tähistama juba 5. sajandil. Kui 1359. aasta kirikukalendri reform liitis seni mitu peainglitega seotud tähtpäeva kokku, sai selleks päevaks 29. september.

Piibli järgi on peaingel Miikael nii Vana Seaduse lepingurahva Iisraeli kui ka kristlaste koguduse taevane kaitsja. Juudi rabide õpetuse kohaselt on Miikael üks tähtsamatest Jumala trooniinglitest, auastmelt kõige kõrgem inglite hulgas, kelle nimi tähendab tõlkes „kes on nagu Jumal“. Ehk siis seal, kuhu ilmub Miikael, saab nähtavaks eriline Jumala kirikus ja vägi.

Näiteks usuti, et just Miikael olevat ilmutanud end Hoorebi mäe lähedal põlevas kibuvitsapõõsas Moosesele, kui too sai korralduse viia iisraellased Egiptusest välja (2.Moosese 3). Samuti olevat ta Mamre tammikus ilmunud Aabrahamile ja ta elatanud naisele Saarale kolme mehe näol, tuues neile teate Iisaki sünnist – tegemist oli Miikaeli ja kahe teise Jumala trooniingli Gabrieli ja Rafaeliga (1.Moosese 18).

Kui Gabrieli tunneme rohkem sõnainglina, kellest räägib Luuka evangeelium nii Ristija Johannese kui ka Jeesuse sünni ettekuulutuses, on Miikael pigem teingel. Apokrüüfses juudi kirjanduses ongi teda kujutatud taevavägede juhina, kelle meelevaldas on õiguse ja kohtumõistmise üle otsustamine, aga ka armu ja halastuse jagamine neile, kes seda vajavad. Miikaelis nähakse inimeste eestkostjat Jumala juures, kes toetab ka surijaid, et juhtida nende hinged taevasse.

Uuele Testamendile on inglite austamine küll üldjuhul võõras, ometi kuuluvad inglid teenivate vaimudena Jumala loomingu hulka, kes on läkitatud abistama neid, kes kord pärivad pääste (kiri heebrealastele 1:14).

Konkreetselt Miikaelist on Uues Testamendis juttu ainult kahes kohas, Juuda kirjas ja Johannese ilmutusraamatus. Juuda kiri mainib legendi apokrüüfsest teosest „Moosese taevaminemine“, mille kohaselt saanud peaingel Miikael Moosese surma järel Jumalalt käsu jumalamehe surnukeha matmiseks. Saatan aga laimas Mooset ja nimetas teda mõrtsukaks, kuna Mooses oli nooruse ägedusehoos maha löönud egiptlase, kui viimane peksis tema suguvenda. Saatan nõudnud seetõttu Moosese surnukeha endale, mille peale olevat Miikael vaid vastanud „Issand sõidelgu sind!“ Seepeale sekkunud Jumal ise loosse ning matnud Moosese surnukeha oma kätega.

Johannese ilmutusraamatu 12. peatükis on aga juttu taevas puhkenud sõjast Miikaeli ja tema inglite ning teiselt poolt saatana ja tema inglite vahel. Selle võitluse tulemusena heideti lohe ehk muistne madu, kes juba Eedeni aias ahvatles inimest patustama, karistuseks maa peale. Lohel jäi seal aga tegutsemiseks vähe aega, sest Kristuse ristisurma ja ületõusmise läbi riisuti saatanal

lõplikult tema relvad. Apokalüptilises plaanis on seega peaingel Miikaeli ülesanne võidu kindlustamine kõigi Jumala-vastaste kurjusejõudude üle.

Ikoonograafiliselt on Miikaelit kõige varasemal ajal kujutatud kas üksi või koos peaingel Gabrieliga pikas valges rüüs assistendi või saatjana Kristuse trooni ees. Keskajast alates aga kujutatakse teda lohe võitjana, kellel on seljas hiilgav soomusrüü ning käes kas tulimõök, oda, kilp või ka piits. Et hiliskeskajal kujutati Miikaeli muu hulgas kaalujana viimsel kohtupäeval, on tema atribuudiks saanud ka kaalud tasakaalu, õigluse ja harmoonia sümbolina.

Lisaks sõdalastele on ta kõigi haigete, surijate ja surmaohus viibijate kaitsepühak ning politseinike ja isegi kalmistute patroon. Mitmed rahvad, näiteks sakslased on valinud peaingel Miikaeli oma rahvuspühakuks.

Eestiski on Miikaelile pühendatud rida kirikuid. Lisaks Mihkli kirikule Läänemaal veel ka Häädemeeste, Juuru, Jõhvi, Keila, Kihelkonna, Kodavere, Rõngu, Räpina ja Tallinna Rootsi-Mihkli kirikud. Hävinud on Narva Mihkli kirik. Ka Rakvere Kolmainu kirikut nimetati varem Mihkli kirikuks. Tallinnas asus keskaajal tsistertslaste Mihkli nunnaklooster ning Rakveres 16. sajandi I poolal ka frantsisklaste Miikaeli mungaklooster.

Vanarahvas pidas mihkclipäeva suvepoolaasta lõpetajaks ning talvepoolaasta alustajaks. Et mihkclipäevaga lõppes ka suveks palgatute tööaeg, pidid taludes olema kõik suuremad välistööd selleks ajaks tehtud. Mihkclipäeval tapetud lammast ei andnud aga mõtteainet mitmetähenduslikule ütlusele, et igal oinal on kord oma mihkclipäev.

Tahaks väga loota, et selle mõistmisele jõuaksid kord ka kõik need, kes tänases maailmas üritavad teisi hävitades võitu saavutada mitte Jumala ja tema trooniingli Miikaeli, vaid nende poolt juba ammu võidetud vaenlase ehk saatana leeris.

Illustratsioon pilt: Peaingel Miikael purustamas saatana. Simon Ushakov, 1676. <https://www.pravoslavie.ru/98780.html>

Olen Rapla Maarja Magdaleena koguduse õpetaja Mihkel Kukk ning tervitan teid kui Eestimaa noorimat Magdala Maarjale pühendatud kogudust, teie õpetajaid ja kõiki kaastöölisi koguduse poolt, kes on kandnud teiega sama pühaku nime juba rohkem kui 700 aastat. Eriti hea meel on mul selle üle, et Rapla kogudusest olite Juana Maria näol saanud endale väga tubli töötaja.

Olgu Maarja Magdaleena teeniv eeskujun meid kõiki jätkuvalt innustamas olema ustavad Issanda viinamäel.